

ปลูกชีวิตมรดกอีสานใต้: พิมพ์เขียววัฒนธรรมที่มีชีวิต

โครงการการออกแบบกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้เขื่อนอีสาน
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จากสถาปัตยกรรมที่หยุดนิ่ง สู่แหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต

คุณค่าทางมรดก (The Heritage)

คุณค่าทางมรดก (The Heritage)

เขื่อนอีสานคือมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนความเชื่อ ภูมิปัญญา โครงสร้าง และวิถีชีวิต

ข้อจำกัดเดิม: แหล่งเรียนรู้ยังขาดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทำให้การเข้าชมหยุดอยู่เพียงการมองเห็น (Passive Observation)

ความมุ่งหวังของโครงการ (The Vision)

ความมุ่งหวังของโครงการ (The Vision)

เป้าหมายที่ 1: เพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในแหล่งเรียนรู้ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

เป้าหมายที่ 2: ปลุกฝังความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของ เขื่อนอีสานในกลุ่มเด็กและเยาวชน (Active Engagement)

ระยะที่ 1: การสำรวจและถอดรหัสสถาปัตยกรรม

Step 1: รั้งวัดและสำรวจ (21-23 พ.ย. 68)

ผู้เข้าร่วม 30 คน
ลงพื้นที่สำรวจ
โครงสร้างและ
พื้นที่ใช้สอยจริง

Step 2: จัดทำแบบ สถาปัตยกรรม

ถอดแบบ
โครงสร้าง
เรือนอีสาน
3 รูปแบบหลัก

Step 3: ผลิตสื่อการเรียนรู้ (The Outputs)

- ป้ายความรู้ 4 ป้าย
(เกย, แพลด, โข่ง)

- จิ๊กซอว์ภาพต่อ
สถาปัตยกรรม 3 ชุด

- ใบงานกิจกรรม
3 แบบ

ตีเอ็นเอของเขื่อนอีสาน: 3 รูปแบบสถาปัตยกรรม

เขื่อนเกย	เขื่อนแฝด	เขื่อนโข่ง
ลักษณะเด่น: มีพื้นที่ 'เกย' หรือชานร่มยื่นออกมา	ลักษณะเด่น: เรือนสองหลังปลูกคู่กัน เชื่อมด้วยชาน	ลักษณะเด่น: เรือนจั่วแฝดแต่แยก โครงสร้างหลังคาชัดเจน
จำนวนป้ายความรู้ที่ผลิต: 2 ป้าย	จำนวนป้ายความรู้ที่ผลิต: 1 ป้าย	จำนวนป้ายความรู้ที่ผลิต: 1 ป้าย

ระบบนิเวศการเรียนรู้ 3 ฐาน: สัมผัส ชิม สร้างสรรค์

**สถาปัตยกรรม
และการละเล่น**
เรียนรู้โครงสร้างบ้านผ่าน
การเคลื่อนไหวร่างกาย
และเกมพื้นบ้าน

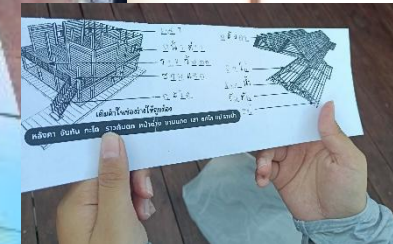
ภูมิปัญญาอาหาร
ชิมรสชาติชีวิตผ่านวัตถุดิบ
ท้องถิ่นและการลงมือทำ

ศิลปะจากธรรมชาติ
ถ่ายทอดความงามของสิ่งแวดล้อม
รอบตัวลงบนชิ้นงานศิลปะ

ฐานเรียนรู้ที่ 1: ถอดรหัสโครงสร้างผ่านการละเล่น

เนื้อหาการเรียนรู้

- องค์ประกอบเรือน (เกย, แฝด, โข่ง)
- พื้นที่ใช้สอย
- โครงสร้าง และวัสดุ
- ก่อสร้าง

กลไกการขับเคลื่อน (Active Play)

- บูรณาการความรู้เข้ากับการละเล่นพื้นบ้าน
- ณ ลานบ้าน
- กิจกรรมเด่น: ร้องเพลงต่อจิ๊กซอว์สถาปัตยกรรม
- การละเล่นเสริม: มอญซ่อนผ้า, เตะฟู้งแตกรัง

ฐานเรียนรู้ที่ 2: รสชาติแห่งภูมิปัญญา

กิจกรรม: การทำขนมครกโบราณ

ความเชื่อมโยงกับชุมชน:

- ใช้วัตถุดิบแปรรูปจาก 'ข้าว' ของชุมชนบ้านแสงทอง อำเภอประโคนชัย
- สร้างประสบการณ์เรียนรู้แบบสัมผัสครบถ้วน (รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส)

ผลลัพธ์:

- เยาวชนได้เชื่อมโยงวัฒนธรรมอาหารเข้ากับวิถีชีวิตเกษตรกรรมของอีสานใต้

ฐานเรียนรู้ที่ 3: ศิลปะจากธรรมชาติ

กิจกรรม: การทำกระเป๋าผ้าทอมือพิมพ์ลายจากดอกไม้สด

กระบวนการเรียนรู้:

- เรียนรู้วัสดุที่ให้สีตามธรรมชาติจากพันธุ์ไม้รอบศูนย์วัฒนธรรมฯ
- ฝึกทักษะการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยตนเอง

ผลลัพธ์:

- ผู้เข้าร่วมได้รับชิ้นงานกระเป๋าผ้าคนละ 1 ชิ้น
- กลับไปเป็นความทรงจำที่จับต้องได้

การขยายผลสู่เยาวชน: ปรับเปลี่ยนและต่อยอด

ก้าวที่ 1 (กิจกรรมที่ 2):

19 ร.ค. 68
กลุ่มเป้าหมาย:
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
(64 คน)

ก้าวที่ 2 (กิจกรรมที่ 3):

27 ร.ค. 68
กลุ่มเป้าหมาย:
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
(61 คน) - รุ่นที่ 1

ก้าวที่ 3 (กิจกรรมที่ 4):

กลุ่มเป้าหมาย:
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(70 คน)
- รุ่นที่ 2

ก้าวที่ 4 (กิจกรรมที่ 5):

กลุ่มเป้าหมาย: 30 ร.ค. 69
ชั้นอนุบาล 3 (86 คน)
- รุ่นที่ 3

สรุปผลกระทบ: ปลูกชีวิตมรดกอีสานในใจคน 404 คน

- นักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษา: 277 คน (68.5%)
- ทีมงานผู้จัดค่ายและชุมชนผู้สนใจ: 112 คน (27.7%)
- คณะครู: 15 คน (3.8%)

Insight: โครงการสามารถดึงดูดความสนใจข้ามช่วงวัย ตั้งแต่เด็กอนุบาลจนถึงปราชญ์ชุมชน

จากพิมพ์เขียว... สู่มรดกที่มีลมหายใจ

**การอนุรักษ์ที่ยั่งยืนที่สุด ไม่ใช่การแข่งชิงสถาปัตยกรรมไว้ในอดีต
แต่คือการสร้างสรรค์พื้นที่ให้เยาวชนได้ 'วิ่งเล่น เรียนรู้ และเติบโต' ไปพร้อมกับรากเหง้าของตนเอง**

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ก้าวข้ามจากการเป็นเพียงสถานที่จัดแสดง
สู่การเป็น 'แหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต' อย่างแท้จริง